ROMÂNIA

CONSILIUL LEGISLATIV

LEX

Biroul permanent al Senatului
Bp 442 21.10.2008

AVIZ

referitor la propunerea legislativă privind despăgubirea sau acordarea de facilităţi persoanelor expropriate şi strămutate de pe terenurile afectate de lucrările pentru realizarea lacului de acumulare şi a complexului hidroenergetic „Porţile de Fier I”

Analizând **propunerea legislativă privind despăgubirea sau acordarea de facilităţi persoanelor expropriate şi strămutate de pe terenurile afectate de lucrările pentru realizarea lacului de acumulare şi a complexului hidroenergetic „Porţile de Fier I”**, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B442 din 25.09.2008,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată şi art.46(3) din Regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului Legislativ,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect reglementarea despăgubirii sau acordării de facilităţi persoanelor expropriate şi strămutate de pe terenurile afectate de lucrările pentru amenajarea lacului de acumulare şi a complexului hidroenergetic „Porţile de Fier I”. Intervenţiile legislative vizează ca, pentru persoanele ale căror terenuri agricole intravilane expropriate, situate între localităţile Gura Văii, judeţul Mehedinţi şi Moldova Nouă, judeţul Caraş-Severin, să se atribuie acţiuni la Societatea Comercială de Producere a Energiei Electrice „Hidroelectrica” - S. A., iar persoanele care au fost strămutate şi urmaşii acestora să primească 3600 KW/an, în mod gratuit, pe o perioadă de 25 de ani. Totodată, se preconizează despăgubirea

corespunzătoare şi a celor care la data amenajării lacului de acumulare şi a complexului hidroenergetic „Porţile de Fier I", au primit despăgubiri inechitabile.

Prin conţinut şi obiectul reglementării, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, iar în aplicarea dispoziţiilor art.75 alin.(1) din Constituţie, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Semnalăm că iniţiative legislative având ca obiect tot despăgubirea persoanelor afectate de lucrările pentru amenajarea lacului de acumulare şi a complexului hidroenergetic „Porţile de Fier I" au mai fost transmise Consiliului Legislativ, spre avizare. De exemplu, în anul 2001 Consiliul Legislativ a formulat aviz negativ Propunerii legislative cu privire la despăgubirea cetăţenilor din zona Clisura Dunării care au fost expropriaţi în perioada 1964-1989 în vederea construirii Hidrocentralei Porţile de Fier I, transmisă de Secretarul General al Camerei Deputaţilor cu adresa nr.87 din data de 12.04.2001. Această propunere legislativă a fost respinsă definitiv de Camera Deputaţilor la data de 12.06.2001.

Totodată, recent, Consiliul Legislativ a avizat negativ Propunerea legislativă pentru acordarea de despăgubiri cetăţenilor aparţinând comunităţii minorităţii turce din fosta insulă Ada-Kaleh, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.BP194 din data de 17.04.2008. Această propunere legislativă a fost respinsă de Senat la data de 30.09.2008, fiind în prezent în dezbatere la Camera Deputaţilor.

3. Aplicarea prevederilor prezentei iniţiative legislative presupune cheltuieli suplimentare din bugetul de stat, cuantumul acestor cheltuieli nefiind cunoscut. Întrucât propunerea legislativă are influenţă directă asupra bugetului de stat, **este obligatorie solicitarea punctului de vedere al Guvernului**, în conformitate cu dispoziţiile art.111 alin.(1) teza a doua din Constituţia României, republicată şi să se aplice prevederile art.15 din Legea nr.500/2002 privind finanţele publice, cu modificările ulterioare. Având în vedere că aplicarea dispoziţiilor propunerii legislative ar determina majorarea cheltuielilor bugetare, se impune respectarea prevederilor art.138 alin.(5) din Constituţia României, republicată, potrivit cărora „**Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanţare**".

4. Potrivit prevederilor art.6 alin.(2) al Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative,

republicată, cu modificările şi completările ulterioare, la elaborarea unui act normativ nou se porneşte de la insuficienţa reglementărilor legale în vigoare. Semnalăm că în domeniul vizat de iniţiator există deja o serie de acte normative care reglementează regimul juridic al unor bunuri imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, precum: *Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989*, cu modificările şi completările ulterioare, în ceea ce priveşte regimul general al despăgubirilor, precum şi *Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr.83/1999 privind restituirea unor bunuri imobile care au aparţinut comunităţilor cetăţenilor aparţinând minorităţilor naţionale din România,* republicată, ca o reglementare având caracter special, cu aplicabilitate la faptul că unele zone vizate de propunerea legislativă, precum Insula Ada-Kaleh, era locuită mai ales de persoane aparţinând comunităţii turce, iar zona Orşova Veche - Eşelniţa era locuită de membrii ai comunităţii cehe.

În funcţie de calitatea fostului proprietar, respectiv **persoană fizică** sau persoană juridică, precum **comunitate de persoane fizice aparţinând minorităţilor naţionale**, devin incidente dispoziţii şi proceduri distincte, prevăzute în Legea nr.10/2001 sau, după caz, în Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr.83/1999.

Legea nr.10/2001 creează cadrul legislativ pentru imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizaţiile cooperatiste sau de orice alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989. De prevederile acestei legi beneficiază şi moştenitorii legali sau testamentari ai persoanelor fizice îndreptăţite. Potrivit prevederilor **art.3 alin.(1) lit.a) şi b)**, coroborate cu **art.4** din Legea nr.10/2001, „Sunt îndreptăţite, în înţelesul prezentei legi, la măsuri reparatorii constând în restituire în natură sau, după caz, prin echivalent: a) persoanele fizice, proprietari ai imobilelor la data preluării în mod abuziv a acestora; b) persoanele fizice, asociaţi ai persoanei juridice care deţinea imobilele şi alte active în proprietate la data preluării acestora în mod abuziv;".

Totodată, prevederile art.11 alin.(4) din Legea nr.10/2001 acoperă ipoteza vizată de iniţiator, stipulând că „În cazul în care lucrările pentru care s-a dispus exproprierea ocupă funcţional întregul teren afectat, măsurile reparatorii se stabilesc în echivalent pentru întregul imobil." Totodată, la art.11 alin.(5) şi (6) ale Legii nr.10/2001, sunt stabilite criteriile de evaluare a construcţiilor expropriate şi demolate: „(5) Valoarea construcţiilor expropriate şi demolate se stabileşte potrivit

valorii de piață de la data soluționării notificării, stabilită potrivit standardelor internaționale de evaluare în funcție de volumul de informații puse la dispoziția evaluatorului.", respectiv „(6) Valoarea construcțiilor expropriate, care nu se pot restitui în natură şi a terenurilor aferente acestora se stabileşte potrivit valorii de piață de la data soluționării notificării, stabilită potrivit standardelor internaționale de evaluare."

Bunurile imobile proprietate a unor comunități de minorități naționale intră sub incidența Ordonanței de urgență a Guvernului nr.83/1999. Titlul III din Legea nr.247/2005 privind reforma în domeniile proprietății şi justiției, precum şi unele măsuri adiacente, a modificat Ordonanța de urgență a Guvernului nr.83/1999, astfel încât s-a extins sfera restituirilor bunurilor imobile şi la terenurile aflate, la data preluării abuzive, în intravilanul localităților.

Este evident că în legislația românească există deja un cadru normativ care reglementează retrocedarea bunurilor preluate în mod abuziv.

5. Propunerea legislativă încalcă prevederile art.30 alin.(1) lit.a) din Legea nr.24/2000, republicată, potrivit cărora, **Expunerea de motive** trebuie să includă conținutul impactului actului normativ, cuprinzând, printre altele, cerințele care reclamă intervenția normativă cu referire la insuficiențele şi neconcordanțele reglementărilor în vigoare, principiile de bază şi evidențierea finalității elementelor noi, conținutul studiilor, lucrărilor de cercetare sau a evaluărilor statistice.

6. Apreciem că propunerea legislativă nu are la bază o evaluare reală a despăgubirilor acordate pentru exproprierile făcute în vederea construirii Hidrocentralei „Porțile de Fier I". Acest fapt rezultă chiar din **art.2 alin.(1)**, prin care se instituie obligativitatea autorităților locale de face, împreună cu instituțiile deconcentate ale statului şi cu reprezentanții Ministerului Economiei şi Finanțelor, o evaluare a terenurilor expropriate şi o listă a persoanelor strămutate şi despăgubite parțial în perioada 1966-1971.

Orice reglementare având caracter reparator trebuie să cuprindă prevederi clare referitoare la definirea şi calificarea imobilelor, precizarea persoanelor beneficiare, actele doveditoare şi calitatea persoanelor de a solicita despăgubiri, modalitățile de aplicare a prevederilor actului normativ şi autoritățile publice abilitate să aducă la îndeplinire prevederile legii. În textul propunerii legislative nu sunt prezentate criterii de evaluare şi modalități concrete de stabilire a

cuantumului despăgubirilor. De altfel, nu rezultă nici dacă se urmăreşte o altă despăgubire calculată la preţurile actuale sau plata unei diferenţe faţă de despăgubirea acordată iniţial.

7. La **art.1-2** se precizează că cetăţenii care au fost expropriaţi în vederea construirii complexului hidroenergetic „Porţile de Fier I" au dreptul la despăgubiri din partea statului, ori pentru exproprierile făcute în vederea realizării acestui obiectiv s-au acordat despăgubiri potrivit legislaţiei existente la acea dată şi în conformitate cu acordurile încheiate de Guvernul Iugoslaviei.

8. Propunerea legislativă este deficitară şi în privinţa respectării normelor de tehnică legislativă, după cum urmează:

a) la **titlu**, pentru corectitudinea redactării, termenul „exproprietate" din sintagma „persoanelor exproprietate" trebuia redat corect: „**expropriate**";

b) la **art.1 alin.(2)**, în actuala redactare, textul nu are caracter normativ, putând fi, cel mult, parte componentă a unui eventual preambul;

c) la **art.2 alin.(1)**, este necesară precizarea autorităţilor publice care, împreună cu Ministerul Economiei şi Finanţelor, vor evalua terenurile expropriate şi vor identifica persoanele despăgubite parţial în perioada anilor 1966-1971.

Pentru corectitudinea redactării, în locul sintagmei „Autorităţile locale", din debut, trebuia folosită cu sintagma „Autorităţile **publice** locale". Totodată, semnalăm că în teritoriu nu există „instituţii deconcentrate ale statului", ci „**servicii publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe ale administraţiei publice centrale din subordinea Guvernului**", astfel cum prevede art.4 alin.(1) din Legea nr.340/1004 privind instituţia prefectului, republicată.

La **alin.(2)**, pentru o exprimare specifică stilului normativ, textul normei ar fi trebuit să fie formulat, în partea de debut, astfel:

„**După evaluarea prevăzută la alin.(1)**, se va ..."

Totodată, în aplicarea prevederilor alin.(1) al art.47 din Legea nr.24/2000, republicată, enumerările trebuiau identificate prin lit.a), respectiv lit.b).

La **cea de-a doua liniuţă a alin.(2)**, în locul termenilor „(Mehedinţi)" şi „(Caraş-Severin)", trebuia folosite sintagmele „judeţul Mehedinţi" şi „judeţul Caraş-Severin", şi eliminarea parantezelor între care este cuprinsă expresia „(la valoarea de piaţă a terenurilor

respective)", întrucât normele de tehnică legislativă nu agreează folosirea acestora. Totodată, pentru corectitudinea redactării, sintagma „la societatea comercială Hidroelectrica S.A.", trebuia înlocuită cu expresia **„la Societatea Comercială de Producere a Energiei Electrice «Hidroelectrica» - S.A.**".

d) art.3 reiterează dispoziții propuse la art.1 şi art.2, astfel încât acesta este inutil;

f) la **art.4**, pentru rigoare normativă, textul trebuia formulat, astfel:

„Art.4. - Prezenta lege intră în vigoare **la 30 de zile** de la publicarea în Monitorul Oficial al României."

*

* *

Întrucât pentru realizarea unor lucrări de utilitate publică au fost făcute exproprieri în nenumărate zone şi localități ale țării şi, în consecință, au fost acordate despăgubiri în baza unei legislații aplicabile tuturor celor afectați, apreciem că nu se justifică adoptarea unui act normativ special pentru cei din zona avută în vedere prin prezenta propunere legislativă, cu atât mai mult cu cât aceasta este formulată eliptic, iar domeniul de reglementare vizat de inițiator este acoperit de legislația în vigoare.

PREŞEDINTE

dr. Dragoş ILIESCU

București

Nr. 1265/20.10.2008